

Gelijke rechten of recht op gelijk?

CHRIS LAUWERS

Als men aan 100 mensen zou vragen of ze het ermee eens zijn dat personen met een handicap gelijke rechten hebben, dus net als eender wie in onze maatschappij, hoeveel zouden er dan neen durven zeggen? Ik vermoed dat de meeste mensen toch wel degelijk vinden dat deze personen gelijke rechten hebben.

Natúúrlijk hebben ze die!

Persoonlijk ben ik heel erg fan van organisaties die opkomen voor de rechten van de mens, in al zijn vormen. Dus ook de organisatie voor mensen met een functiebeperking. Prachtig werk wordt daar geleverd en zoals al gezegd: ik ben er een fel voorstander van.

De vraag is maar: wat betekent 'rechten' voor mensen met autisme? En het wordt helemaal moeilijk als deze rechten dan bovendien nog ergens gelijk

aan moeten zijn. Want dan komt er nóg een vraag: gelijk aan wát of wie?

Om te beginnen weet ik zelf bijna niet meer hoe ik een gehandicapte moet noemen. 'Persoon met een functiebeperking', het klinkt al beter dan persoon met een handicap, maar door hem anders te gaan benoemen zal een gewone deur plots geen automatische deur worden. De persoon met een func-

tiebeperking is nog evengoed afhankelijk van een mens van goede wil - om hem te helpen als hij door die gewone deur moet - als de persoon met een handicap.

Trouwens, een jonge, zonnebankbruine hippe moeder van 24 jaar met een overvolle boodschappentas + baby in een kinderwagen + een driejarige peuter die op de grond gaat liggen brullen omdat hij zijn mooie knalgele ballon in de struiken tot een flardje rubber ziet transformeren, is aan die gewone deur óók een mens met een functiebeperking. Weliswaar tijdelijk, maar toch... Probeer het maar een keer. Als je maar twee handen hebt en één geduld, dat je trouwens al een heel uur voordien bent kwijtgeraakt, ben je letterlijk gered door een automatische deur aan een openbaar gebouw. Zoniet gaat je reputatie als 'opvoedingsbekwame moeder' er genadeloos aan in een rij wachtende mensen, die allemaal het recht hebben op hun vrije mening en die dat ook luidop zeggen.

Mijn persoonlijke visie: ik vind dat zo'n jonge moeder eveneens het recht heeft om haar geduld eens te verliezen. Vooral als ze voor de deur van een openbare dienst staat waar ze letterlijk met haar hele vrouwkracht moet gaan aanhangen om deze open te krijgen. Het recht op zonnebankbruin anno 2007 houdt ook wel eens in dat je de plicht wordt toegewezen een supermama te zijn. Afgelopen met slonzige moekes met een huishoudschort voorgelopen! Maar dwarse peuters van drie jaar zal dat een zorg wezen. Driejarige peuters zijn immers van alle tijden, terwijl mensenrechten nog vrij nieuw zijn.

Als ik dit alles zo eens op een rijtje zet moeten die gelijke rechten zeer verwarrend overkomen bij normaal begaafde mensen met autisme.

Zoals zoonlief een tijdje geleden nog overtuigd was dat eieren van 'vrije loop' inderdaad véél meer 'lopend' zijn als je ze wil opkloppen voor een omelet, zo ben ik ervan overtuigd dat het begrip 'gelijke rechten' voor personen met een autismespectrumstoornis niet zo direct hun gedroomde doel-

stelling is. Ik heb mijn twijfels. Want is een wereld met gelijke rechten ook wel een autismevriendelijke wereld? Het is een doordenkertje en dat deed ik dan ook weer. Dagenlang...

Aan rechten hangen immers ook plichten vast, vooral als je een onzichtbare handicap hebt. En dit wetende, wil ik plots weer heel graag dat mijn zoon gewoon het recht heeft een jongen - een man inmiddels - met autisme te zijn. Mét vanzelfsprekend gelijke rechten als eender wie.

Maar op de allereerste plaats een persoon met autisme, met vooral het recht om zichzelf te mogen zijn.

Over herhaling gesproken, ik kan de keren niet meer tellen hoe dikwijls ik dit al gezegd, geschreven en gedroomd heb. Want hoe bereik je dat je de buitenwereld, de maatschappij zover krijgt dat ze ook dát begrijpen. Dat het niet volstaat om alleen maar hun diagnose - het woord - te aanvaarden, maar eveneens hun gedrag, onlosmakelijk verbonden aan die diagnose. En wat nog het allerbelangrijkste is: met respect voor hun eigenheid als uniek méns. Een niet zo gemakkelijke opgave voor het mensdom dat voortdurend zijn eigen gekende recht opeist, eveneens onder al zijn vormen. Want zoals het driejarig peutertje brult als het zijn zin niet krijgt, krijgt de administratie van ons landje meestal wel zijn zin, ondanks het gebrul van de 'slachtoffers'. Papieren rompslomp, een ware nachtmerrie als een paar uiterst dringende formulieren 'zomaar' verdwijnen en maanden nadien - als het niet meer nodig is - als bij toverslag terug gevonden worden.

Onze zoon heeft ooit twee inschrijvingsnummers gehad bij het Vlaams Fonds voor Integratie van Personen met een Handicap. Raar maar waar, plotsklaps bestonden er twee jongetjes met dezelfde naam en dezelfde geboortedatum. En twee paar ouders, die een aanvraag deden voor een erkenning om dringende en intense therapie voor hun éne kind. Ouders met uiteraard identiek gelijke rech-

ten die behoorlijk kwáád het Vlaams Fonds, toen nog fonds 81, belden om de zaak recht te zetten. Want dààr ging onze zoon zijn dringende en intense therapie! Gelijk hebben we niet gekregen, laat staan gelijke rechten en ik bespaar u de verdere details.

Maar verder is alles in orde gekomen met ons ongewild 'anders-samengesteld' gezin met twee gelijke kinderen. Maar gelijke rechten, het is een begrip dat erg voor interpretatie vatbaar is.

Ook is er in die papieren rompslomp nog niet erg veel verandering gekomen. Alhoewel...

'Een nuwe ministerie van die Belgiese regering is aangesteld as die voorvegter teen administratieve waansin, wat die enorme taak gekry het om rompslomp nek om te draai...' lees ik op internet in een Zuid-Afrikaanse krant.

Het is hoopgevend voor de toekomst, die administratieve vereenvoudiging. Gewoon de nek omdraaien, dat is de oplossing. Gewoonweg je formulieren weggooien of achter bureaustapels laten vallen kan ook nog. Het is maar de vraag of je kind dan nog krijgt waar het recht op heeft. Van die papierenwinkel zijn we dus nog zo direct niet verlost. Maar ik vond het wel mooi gezegd in het Afrikaans, net een gedicht...

Recent bekeek ik nog eens de video 'Autimatisch' en vond het erg treffend en raak hoe een man uit de groep een eigen charter had bedacht, met rechten die zij zélf wensen en die niet voor iedereen zo gewoon en 'gelijk' zijn.

- 1/ het recht op niet spreken
- 2/ het recht op niet lachen
- 3/ het recht op niet luisteren
- 4/ het recht op bedenktijd
- 5/ het recht op alleen zijn

Dan was er ook nog die vrolijke, goedlachse vrouw die vond dat er nog moest aan toegevoegd worden: het recht om te lachen op ongepaste momenten. En gelijk hebben ze. Gróót gelijk!

Mensen met een handicap hebben gelijke rechten

als ieder ander, maar mensen met autisme hebben nood aan ándere gelijke rechten. Onbegrijpelijk voor wie niets van hun onzichtbare handicap afweet.

En dan denk ik graag terug aan die keer toen een Nederlandse vrouw met autisme een toespraak kwam houden op een studiedag, ergens in de vorige eeuw, en vroeg om niet te applaudisseren voor haar. Ze was namelijk zeer gevoelig voor geluid... En haar gelijke rechten gaven haar het recht om te vragen aan het publiek om bij wijze van applaus te wuiven met een lintje. Stel je even voor: een bomvolle zaal met mensen die barstten van de emoties door haar aangrijpende getuigenis en die nadien in doodse stilte hun hand bijna lám wuifden. Die massa wuivende lintjes en die stilte, het was een uniek kippenvelmoment dat ontstond door haar recht op 'groot gelijk'.

Het was en blijft een mooi beeld, om voor altijd te bewaren.

